

AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

HELYI PIACOK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA HEVES ÉS PEST MEGYÉBEN

Kiss Konrád
Nagyné Demeter Dóra

Összefoglalás

A dolgozat témája Heves és Pest megye területén található települések helyi piacainak gazdasági és marketingoldalról történő összehasonlítása. A téma aktualitásának háttérében az áll, hogy Magyarország a 2014–2020-as költségvetési ciklusban a Vidékfejlesztési Programon belül tematikus alprogramot hozott létre a rövid ellátási láncok támogatására. A rövid ellátási láncok támogatása lehetőséget jelent a vidékfejlesztésben a rurális térségek felzárkóztatására. Ennek Magyarországon legjellemzőbb, tradicionális alapokkal rendelkező esete a helyi piaci értékesítés. A dolgozat a helyi piacok között fennálló területi különbségeket vizsgálja. A kimutatás célja összehasonlítani a fő városméret-kategóriákat képviselő Füzesabony, Hatvan, Gyöngyös, Eger települések, valamint Budapest XIV. kerületének piacait azok objektív jellemzői alapján, valamint az árusítói és vásárlói oldal szempontjából. A legfőbb vizsgált kérdéskör az, hogy a vidéki területek, a kisebb, vidéki városok piacai jellemzőikben mennyire térnek el, mennyire maradnak el a nagyobb városok piacaitól. Támogatandó „rövid ellátási lánc” áruforgalmazó helyként mennyivel járulhatnak hozzá a helyi piacok a vidéki gazdaság fellendüléséhez, a helyi termelők és kiskereskedők jobb megélhetéséhez, valamint a vásárlók igényeinek kielégítéséhez.

Kulcsszavak: rövid ellátási lánc, helyi piac, termelő, kereskedő, vásárló

JEL: Q11, Q13, Q19

Analysis of local markets in Heves and Pest counties

Abstract

The subject of the study is to make the economical and marketing comparison of the local markets in the settlements which are located in Heves and Pest counties. The actuality of the topic is referring to the increasing role of the “short supply chains” in the budget of European Common Agricultural Policy’s 2014 – 2020. The support of these “short supply chains” is an opportunity to help the rural regions in their development. Trading on local markets is a common example of short supply chains, and this type of commerce has traditions in Hungary.

This study analyses the territorial differences between of local markets. The main goal of the study is to make comparison between the markets located in Füzesabony, Hatvan, Gyöngyös, Eger settlements and district XIV of Budapest, based on their objective parameters, and from the point of view of the sellers and the customers. The settlements of the chosen markets are representing the main city-size categories. The most important topics are: what differences and fallbacks can be found between of markets of greater cities, urban areas, and the local markets of rural areas, and smaller rural cities. As supportable trading places, how can these „short supply chains” local markets help the development of rural economy, and the subsistence of local primary producers, and the satisfaction of costumers and consumers.

Keywords: *short supply chain, local market, producer, trader, consumes,*

JEL: Q11, Q13, Q19

Bevezetés

Magyarország a 2014–2020-as költségvetési ciklusban, a vidékfejlesztési programján belül tematikus alprogramot hozott létre, hogy támogassa a rövid ellátási láncokat. A rövid ellátási láncok lehetőséget jelenthetnek a vidékfejlesztésben a rurális térségek felzárkóztatására, tekintettel arra, hogy érinti a termelés, a betakarítás, a csomagolás, a kereskedelem munkafolyamatait. Ezen felül a rövid ellátási láncok tipikusan megjelennek fejlett, városi térségekben is állandó jelleggel. Ezáltal válik a jelen költségvetési ciklusban

szükségessé a rövid ellátási láncok tanulmányozása. A rövid ellátási láncok lényege, hogy a termékek minél rövidebb úton, minél kevesebb számú köztes közvetítő által juthassanak el a végső fogyasztóhoz, elősegítve ezáltal a termék frissességét, a termelők piacra jutását, növelve ezáltal a jövedelmüket. A rövid ellátási láncok egyik speciális esete a helyi piaci értékesítés, ami „a magyar kiskereskedelem területén folytatott kutatások egy méltánytalanul elhanyagolt szegmense” (Szabó–Juhász 2012). Az alternatív ellátási láncok potenciális fejlődési lehetőséget jelentenek periférikus, vidéki területeken. (Agricultural Policy 2013, Benedek–Balázs 2014, Szabó–Juhász 2012, Renting–Marsden–Banks 2003)

A kimutatás vizsgálja a magyar élelmiszer-termelők, valamint az élelmiszer-kiskereskedők piaci helyzetét Heves és Pest megyében. Arra kerestük a választ, hogy a helyi piaci eladóknak milyen lehetőségeket kínálnak az egyes települések helyi piaci árui értékesítéséhez, valamint arra, hogy az élelmiszer-vásárlók mennyire preferálják az egyes helyi piacokat és az ott történő vásárlást. Vidékfejlesztési szempontból fontosnak tartottuk megvizsgálni a vidéki területek piacait, a kisvárosok piacait, valamint az összehasonlítás alapjaként szolgáló egyes nagyvárosok piacait. A legfőbb vizsgált kérdéskör az volt, hogy a vidéki területek, a kisebb, vidéki városok piaci jellemzőikben mennyire térnek el, mennyire maradnak el a nagyobb városok piacaitól. Támogatandó „rövid ellátási lánc” áruforgalmazó helyként mennyivel járulhatnak hozzá a helyi piacok a vidéki gazdaság fellendüléséhez, a helyi termelők és kiskereskedők jobb megélhetéséhez, valamint a vásárlók igényeinek kielégítéséhez.

Szakirodalmi áttekintés

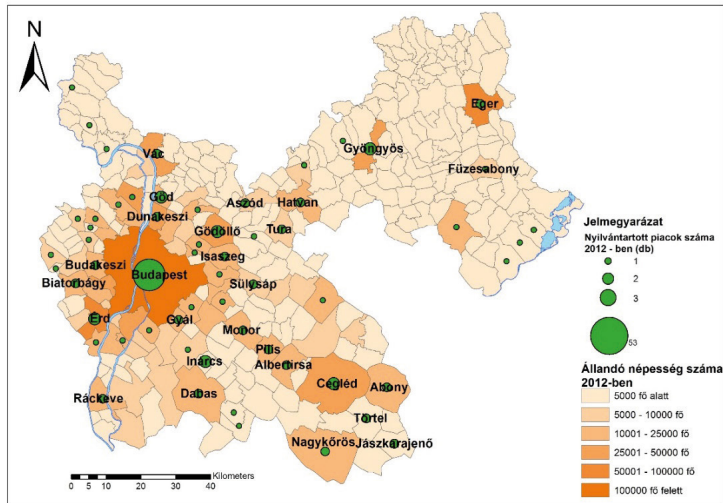
A vizsgálat tárgya a Heves és Pest megyei piacok összehasonlító elemzése. Az AKI 2012. évi adatnyilvántartása szerint ezekben a megyékben összesen 143 állandó piac volt nyilvántartásba véve. 14 darab helyi piac Heves megyében, 76 darab Pest megyében Budapest nélkül, valamint Budapesten 53 darab volt nyilvántartásba véve 2012-ben. Azon felül, hogy a Heves megyei piacok száma jelentősen elmarad a Közép-magyarországi régió piacainak számától, típusuk főként a hagyományos piacokra korlátozódik, míg Pest megyében és a fővárosban a piacok száma jobban megoszlik a hagyományos, termelői és egyéb

alternatív piactípusok között. Az Európai Unió 2014–2020-as költségvetési időszakában aktív, hazai Vidékfejlesztési Program 3. prioritása támogatja az élelmiszerláncok szervezését, ideértve a mezőgazdasági termékek feldolgozását és értékesítését, az állatjólét és a kockázatkezelés mezőgazdaság terén történő előmozdítását. Az úgynevezett Rövid Ellátási Lánc tematikus alprogram keretében érinti, támogatja a helyi termelőket, helyi piacokat. Célja a közös piacra jutás megszervezése, előnyeinek együttes kihasználása, például közétkeztetés, fizikai piac, e-kereskedelem által, vendéglátásban való megjelenéssel és más lehetőségek kihasználásával. A rövid ellátási lánc azt jelenti, hogy a forgalmazott termék maximum 1 közvetítő szereplő által jut el a végső fogyasztóhoz, de cél, hogy a termelők inkább közösen, csoportosan jussanak el a piacra. A rövid ellátási lánc, élelmiszerlánc fogalma a következőképp definiálható: „olyan szereplők kölcsönös kapcsolata, akik közvetlenül részt vesznek az élelmiszer előállításának, feldolgozásának, terjesztésének és fogyasztásának folyamatában.” (Renting–Marsden–Banks 2003 – Idézi: Benedek–Balázs 2014, Kis 2015, Juhász 2013)

„Az (agrár- és vidékfejlesztésért felelős) államtitkár beszámolója szerint a REL és a helyi piacok kialakítását, fejlesztését és promócióját segítő tevékenységre 2016-ban várhatóan 3,8 milliárd forint támogatás lesz elérhető.” (Internet 1.) A REL támogatásának gyakorlati fontosságát támasztja alá, hogy a sok kisléptékű élelmiszertermelőnek nehézséget jelent csatlakozni a modern élelmiszerláncokhoz. Az elmúlt években világszinten folyamatosan nőtt az igény az alternatív ellátási láncok iránt, valamint a közvetlenül értékesített termékek iránt. A helyi piaci kereskedelem a közvetlen értékesítés egyik lehetséges módja. A termelők a termékek értékesítéséhez általában többfajta értékesítési csatornát használnak párhuzamosan. Hazánkban a közvetlen termelői értékesítés uniós összehasonlításban jelentősnek számít, de a termelői és kiskereskedelmi forgalomban korlátott a szerepe. Európai megítélésében a magyarországi helyi élelmiszerkultúra a rendszerváltás után is megmaradt erősnek a vidéki térségekben, ami leginkább a helyi piacok jelenlétén alapul. A legelterjedtebb közvetlen termelői értékesítési forma hazánkban a piac, a termelői piac. (Benedek–Balázs 2014, Kneafsey Et Al 2013)

Anyag és módszer

A vizsgált megyék állandó népességét és a területükön 2012-ben nyilvántartott piacok számát az 1. ábra mutatja be.

1. ábra: Heves és Pest megye ábrázolása a 2012-ben nyilvántartott piacok száma s a 2012. évi állandó népességszám alapján

Forrás: saját szerkesztés, AKI és KSH adatok alapján, ArcMap program segítségével

A kutatás célja kimutatni és számszerűsíteni, hogy milyen különbségek mérhetőek az egyes települések helyi piaci között Heves és Pest megyében. A primer kutatás öt település piacain való kérdőíves felmérést jelentett. Az öt település kiválasztásának alapja az volt, hogy a fő városméret-kategóriák szerepeljenek a kimutatásban; Tóth (2008) nevezékkendrszere alapján van bennük kisközépváros, középváros, nagyközépváros, megyei város/megyeszékhely, regionális város/főváros. A primer kutatás a következő felsorolt településeken, a következő piacokon történt 2016. február, március hónapjaiban:

- Füzesabony: Városi piac – Arany János utca
- Hatvan: Hunyadi téri piac
- Gyöngyös: Köztársaság téri piac
- Eger: Piaccsarnok – Katona István tér.
- Budapest, XIV. kerület: Bosnyák téri Váráscsarnok

A primer kérdőíves kutatás és információszerzés minden esetben az illetékes piacfelügyelő, piacüzemeltető szervek, személyek hozzájárulásával, közreműködésével történt. A piacfelügyelőségek rokonszenvvel, érdeklődéssel fogadták a munkát. A kutatás kérdőíves megkérdezése egyaránt érintette a vásárlóközösséget és a piaci árusokat, információt gyűjtött a piacok megítéléséről fogyasztói és árusítói szemszögből egyaránt. Ezáltal ismertté vált a helyi piac keresleti és kínálati oldalának véleménye is. A mintavétel területhez kötött volt. A kiválasztott helyi piacok vásárlóinak, eladóinak csoportjai közül kerültek ki a válaszadók, a két csoporton belül véletlenszerűen kiválasztva a megkérdezetteket. A kérdőív papír alapú volt, kitöltése önkéntes alapon történt, anonim módon. Tekintettel arra, hogy a piaci árusítók és vásárlók csoportjába a vizsgált piacokon, valamint általánosságban a többi Heves és Pest megyei piacon összességében nagy létszámú egyén tartozik, ezért az eredmények kizárólag a felmérésben részt vevő csoportokat reprezentálják. A minta elemszámát az 1. táblázat mutatja be piaconként, valamint a megkérdezettek csoportjai szerint. Összesen 322 kitöltő vett részt a felmérésben.

1. táblázat: A kitöltők számának megoszlása települési piaconként, piaci szerepkör szerint

	Füzes- abony	Hatvan	Gyöngyös	Eger	Budapest, XIV. kerület	Összesen
Vásárló (fő)	18	44	47	49	58	216
Árusító (fő)	10	16	25	24	31	106
Összesen (fő)	28	60	72	73	89	322

Forrás: saját szerkesztés

A kérdőív egyszerű feleletválasztós kérdésekkel, 5 fokozatú Likert-skálás kérdésekkel mérte fel az egyes válaszadók demográfiai adatait, a piacokra vonatkozó szempontokkal való elégedettségüket. Ezen felül a vásárlókat megkérdeztük arról, hogy milyen mértékben és milyen szempontok alapján preferálják a piaci vásárlást. Az árusokat arról is megkérdeztük, hogy a lakhelyükhöz, telephelyükhöz képest a legközelebbi piacokon árusítanak-e, mennyi időt vesz igénybe az ingázók esetében az utazás, és milyen távolságból utaznak termékeiket árusítani. A válaszok kiértékelése Khi-négyzet próbával, függetlenségvizsgálattal történt, valamint a kapcsolat erősségét Cramer-féle asszociációs együtthatóval vizsgáltuk.

Eredmények

A vizsgált települések közül Budapesten 53 nyilvántartott helyi piac volt az AKI által nyilvántartásba véve 2012-ben. Ellenben a népességszámhoz képest a helyi piacok a vizsgált megyékben a középvárosokban voltak jelen a legnagyobb arányban. Az arányuk jelentős volt továbbá a kisközépvárosokban és az 5000 népességszámúnál kisebb településeken is. Heves és Pest megyében a piacok elhelyezkedése és az állandó népességszám megoszlásának esetében számított Hoover-index értéke 37,32% volt, ami alapvetően nem jelent szoros összefüggést a népességmegoszlás és a nyilvántartott helyi piacok között.

A primer kutatás során vizsgált települések egymáshoz viszonyított reálbér-helyzetét egy hagyományos piaci termékre, a burgonyára vetítve vizsgáltuk, TEIR és KSH adatok alapján. A burgonyára vetített reálbér nagysága 2003 és 2013 között Budapesten átlagosan 6610 kg/fő/év volt, Egerben 5978 kg/fő/év, Gyöngyösön 5706 kg/fő/év, Hatvanban 5310 kg/fő/év, Füzesabonyban 4620 kg/fő/év. Megfigyelhető tendencia, hogy a reálbérek egységes értéke a településméretnek megfelelően csökken. Mint az várható volt, a reálbérek, a lakosság vásárlóereje Füzesabony mint vidéki város esetében a legkisebb, valamint a vizsgált középvárosok esetében értéke átlagosan 10-15%-kal maradt el a főváros értékétől.

Árusítók és vásárlók elégedettsége

Az árusítókra vonatkozó, piaccal kapcsolatos elégedettségi felmérés eredményeit a 2. táblázat tartalmazza. A táblázat oszlopaiban a felmérés mintatelepülései, a sorokban az egyes elégedettséget minősítő, elégedettséget vizsgáló szempontok olvashatók, az ötfokozatú Likert-skálán adott válaszok átlagos értékével, az egyes piacokra vonatkozóan.

2. táblázat: Az árusok elégedettségi vizsgálatának eredményei

Kérdés	Füzes- abony	Hatvan	Gyöngyös	Eger	Budapest, XIV. ker.
Mennyire elégedett az árusító <i>a piacra jellemző</i> általános szempontokkal? (a válaszok átlaga 1-től 5-ig terjedő Likert-skálán)					
A piac elérhetőségével	4,4	4,06	4,12	3,42	4,23
A piac kiépítettségével	2,7	3,06	2,96	3,00	2,90
A piac forgalmával	2,4	2,75	2,88	2,29	2,41
A piacon eladható termékek árszínvonalával	2,7	3,5	3,24	3,29	3,39
A piacon eladható termékek minőségi színvonalával	3,6	4,25	4,00	3,96	3,77
Az árusok számára nyújtott szolgáltatásokkal	2,8	3,25	2,92	2,88	2,74
Mennyire elégedett <i>a saját kereskedelmére vonatkozóan</i> az általános szempontokkal? (1–5; átl.)					
A vásárlók számával	2,8	2,94	3,04	2,71	3,00
A visszatérő vásárlók számával.	3,5	4,00	4,25	3,71	3,81
A bevételének nagyságával összességében	2,6	2,88	2,96	2,61	2,65

Forrás: saját szerkesztés, primer adatok alapján

A válaszadók a piac elérhetőségével, megközelíthetőségével aránylag valamennyi vizsgált piacon elégedettek voltak. A helyi piacok a vizsgált városokban központi helyeken, forgalmas köztereken vannak, Egerben a válaszok átlaga 3-asra, közömbösre kerekíthető, ahol az árusítók egy része például parkolási nehézségekre panaszkodott. A piac kiépítettségét átlagosan közömbösre, változóra értékelték a válaszadók. A piacterület mérete a városok méretével arányos volt. A piacokon eladható termékek árszínvonalát aránylag szintén közepesre, változóra értékelték a megkérdezettek. A piacon eladható termékek minőségi színvonalát pedig átlagosan jóra. Az árra és a minőségre

vonatkozóan egyes árusítók azt a megjegyzést tették, hogy egyes vásárlók keresik a jó minőséget, és hajlandók is megfizetni azt. Más vélemények szerint az olcsóság jelenős keresletet meghatározó tényezőnek számít. A minőséget tekintve a megkérdezettek aránylag elégedettek voltak, és nagyon sokan a saját kínálatukat hozták fel példaként a jó minőségre. Az árakat és a minőséget illetően a legelégedettebbek a hatvani árusok voltak. A piac árusok számára nyújtott szolgáltatásait átlagosan közepesre értékelték a válaszadók. Egyesek kritikával illették általánosságban például a megfelelő parkolási lehetőségek hiányát, néhol az árusítás magas költségeit. Többen a piaci szolgáltatásokat a bevásárlóközpontok által nyújtott szolgáltatásokkal, valamint az üzlethelyiségekben történő árusítás körülményeivel hasonlították össze, például a díjtalan parkolási lehetőségekkel, kényelmes, az időjárás viszontagságaitól mentes bevásárlási környezettel. Valamint említést tettek a vásárlói trend számukra kedvezőtlen mivoltára, a bevásárlóközpontok jelentős „elszívó hatására”. A vásárlók számát, a bevételek nagyságát tekintve elégedetlenség volt megfigyelhető a válaszok átlagában. A Khi-négyzet próbák alapján a lekérdezések helyszínei között nincs szignifikáns különbség az adott szempontokra adott válaszokat illetően.

A vásárlók piacokkal való elégedettségét a 3. táblázat mutatja be.

3. táblázat: A vásárlók elégedettsége a vizsgált piacokkal

Kérdés	Füzes- abony	Harvan	Gyöngyös	Eger	Budapest, XIV. ker.
Mennyire elégedett a vásárló a piacra jellemző általános szempontokkal? (válaszok átlaga 1-től 5-ig terjedő Likert-skálán)					
A piac közelségével, megközelíthetőségével	4,39	4,34	4,21	4,33	4,27
A piacon fellelhető termékek árszínvonalával	3,33	3,57	3,51	2,82	3,85
A piacon fellelhető termékek minőségi színvonalával	3,44	4,34	4,06	3,73	4
A piacon fellelhető termékek választékával	2,56	4,18	4,20	3,98	4,42
A piac hangulatával	3,17	3,77	4,09	3,80	4
A piac népszerűségével, közismertségével	3,39	4,16	4,22	4,00	4,21

Forrás: saját szerkesztés, primer adatok alapján

A válaszadó vásárlók a vizsgált piacok elérhetőségét, megközelíthetőségét szinte valamennyi esetben jóra vagy jelesre értékelték, Eger esetében is, elmentében azzal, hogy az árusítók értékelése ott alacsonyabb volt. A piacon fellelhető termékek árszínvonalát illetően megfigyelhető volt némi különbség. Az egri piac árait értékelték a legnegatívabban, vagyis azokat ítélték a legdrágábbnak. A helyi piacfelügyelő alátámasztotta, hogy az egri piac árai némileg magasabbak az átlagosnál. A többi piac esetében az árszínvonalat közepesnek, jónak értékelték. Az árakkal a Bosnyák téri Vásárcsarnok vásárlói voltak a legelégedettebbek. A Bosnyák téri Vásárcsarnok árai széles skálán mozogtak, megtalálhatóak területén az alacsony és magas árszínvonalon forgalmazott termékek egyaránt. A piacon fellelhető termékek minőségi színvonalát illetően a válaszadók átlagosan jóra értékelték a piacokat. A minőség esetében legelégedetlenebbek a füzesabonyi vásárlók voltak, a legelégedettebbek pedig a hatvani piac vásárlói. A piacok termékválasztékát összességében jóra értékelték a válaszadók, kivéve a füzesabonyi piacot, ahol a legkevesebb az árusítók száma. A piacok hangulatát, ismertségét és népszerűségét illetően az átlagos értékelés szintén jónak tekinthető. A hangulatot, közismertséget tekintve a legelégedettebbek a gyöngyösi piac és a Bosnyák téri piac vásárlói voltak. A közismertségre, hangulatra átlagosan közepes értéket adtak a füzesabonyi piac vásárlói. Füzesabonyban több megkérdezett beszámolt arról, hogy a piac, főként a forgalmát tekintve az elmúlt években sajnos sokat hanyatlott.

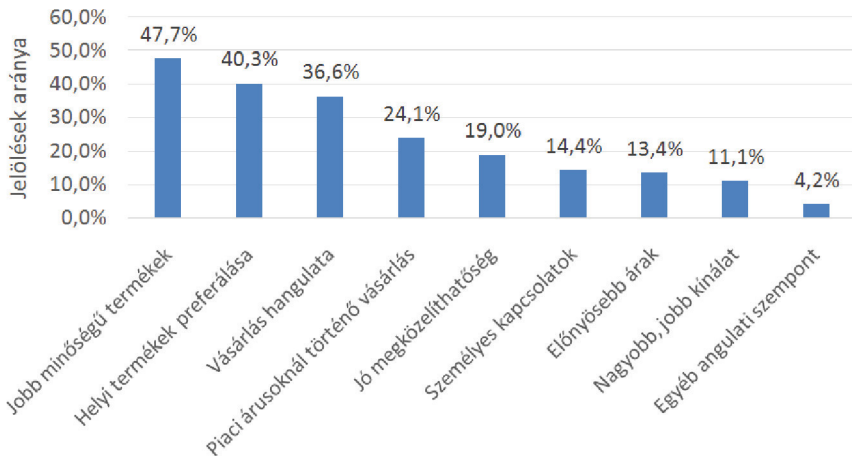
A Khi-négyzet próbával végzett függetlenségvizsgálatok alapján nem mutatható ki statisztikailag fontos kapcsolat a piacok megközelíthetőségét illetően, mert a válaszadók az elérhetőséget jóra, jelesre értékelték valamennyi vizsgált helyszínen. Ellenben statisztikailag jelentős különbség figyelhető meg a többi, elégedettségre vonatkozó szempont között a vizsgált piacok tekintetében. A kapcsolatok erőssége a számított Cramer-féle asszociációs együttható alapján nem nevezhető szorosnak.

A megkérdezett árusítók székhelyei jelentős arányban más településeken vannak, mint ahol a piac található. Helyben székhellyel rendelkező piaci árusítók aránya Gyöngyösön és Füzesabonyban volt a legmagasabb, 64 és 60%, míg Budapest esetében volt a legkisebb, 35,5%. Legjellemzőbb tendencia, hogy a piac és a székhelyük között „ingázó” árusítók legnagyobb arányban a piac 11–30 kilométeres távolságából utaznak a piacra termékeiket árusítani. Aránylag

a Budapestre ingázó árusítók utaznak a legtöbbet, átlagosan 55,68 kilométer távolságot a piac és a telephelyük között. A vizsgált szempontok alapján elmondható, hogy a termékek minőségi színvonalától és a visszatérő vásárlók számától eltekintve az „ingázó” árusítók átlagosan némileg jobbra értékelték a piacokat. Ez a különbség statisztikailag semmiképp sem tekinthető relevánsnak, de némileg előnyösebbnek tartják a választott piacokon történő árusítást, mint a helyben árusítók. Összességében vélhetően előnyösebb számukra a távolabbi piacokon árusítani, mint a számukra legközelebbi helyi piacon.

A piacokon történő vásárlás preferáltsága

Arra a kérdésre, hogy vásárlóként jobban szeretnek-e a megkérdezettek piacokon vásárolni, mint bevásárlóközpontokban, a válaszadók 77,3%-a válaszolt igennel. A kérdés után a piacokat előnyben részesítő válaszadók megadhatták azokat a fő szempontokat, amelyek alapján a piacon történő vásárlást preferálják. Az eredmény a 2. ábrán látható.

2. ábra: A piacok preferáltságának okai
 Forrás: saját szerkesztés, primer adatok alapján.

A kimutatás alapján a helyi piacok legelőnyösebbnek ítélt tulajdonságai főként a termékek jellemzőiből adódnak. A vásárlók a termékeket jó minőségűnek ítélik meg, előnyös számukra azok helyi jellege. A piacokat preferáló vásárlók több mint fele jelölte meg ezt a két szempontot arra a kérdésre, hogy miért szeretnek jobban piacokon vásárolni.

A megkérdezett vásárlók eltérő számú alkalommal járnak piacra vásárolni. Több mint 50%-uk heti egy vagy annál kevesebb alkalommal. Ezáltal következtetni lehet arra, hogy a vásárlók a heti vagy az alkalmankénti nagybevásárlásokat intézik valószínűleg rendszeresen a piacon, vagy legalábbis részben. A piacok látogatásának gyakorisága mellett fontos szempont az, hogy a vásárlók milyen arányban vásárolják élelmiszereiket ténylegesen a piacokon más bevásárlóhelyekhez viszonyítva. A megkérdezettek közül a legnagyobb arányban azok voltak, akik háztartásuk számára szükséges élelmiszereket fele-fele arányban szerzik be piacokon és más bevásárlóhelyeken. A második legmagasabb volt annak a csoportnak az aránya, akik a szükséges élelmiszer 21–40%-át, illetve 0–20%-át szerzik be piacon. Azok a válaszadók voltak a legkisebb arányban, akik a számukra szükséges élelmiszer döntő többségét piacokon szerzik be. Összességében megállapítható, hogy a legtöbb megkérdezett a piacot heti rendszerességgel vagy annál ritkábban látogatja, valamint élelmiszer-szükségletüknek főként a felét vagy kisebb hányadát vásárolják rendszeresen piacokon.

Következtetések, javaslatok

Heves és Pest megye piacai között a nagyobb városokban üzemel több piac, ellenben a lakosság számához képest a középvárosokban találhatóak nyilvántartott piacok a legnagyobb arányban. Feltételezhetően a középvárosok rendelkeznek akkora vonzáskörzettel, népességszámmal, hogy az önkormányzatok számára fontos legyen a helyi piacok fenntartása, üzemeltetése. A vidéki területek középvárosainak piacai (például a hatvani piac), valamint a kisebb városok piacai helyben, telephelyükhöz közel lehetőséget biztosítanak a vidéken élő termelők és a helyi kiskereskedők számára termékeik értékesítésére rövid ellátási láncok támogatottságának keretében.

A gazdaság, illetve a reálberek helyzetét tekintve elmondható, hogy a vizsgált településeken a vizsgált reálbér a településméretetek tekintetében csökkent. A jövedelemszint emelkedésével (területileg szemlélve a jobb megélhetést nyújtó településeken) a fogyasztók hajlandóak lehetnek áttérni alapvető élelmiszerek fogyasztásáról magasabb minőségű, több hozzáadott értékkel rendelkező, drágább termékek fogyasztására, emiatt a magasabb jövedelmű területek alkalmasabbak az olyan alternatív helyi piacok számára, amelyek drágább árszínvonalon értékesítenek termékeket, például biopiacok, termelői piacok.

A lekérdezések helyszínei között nem tapasztalható releváns különbség a megkérdezett árusítók véleményében a piac elérhetőségét, kiépítettségét, forgalmát, termékjellemzőket, árusok számára nyújtott szolgáltatásokat, vásárlók számát, bevételüket illetően.

A vásárlók településmérettől függetlenül egyaránt jól megközelíthetőnek ítélték meg a piacokat, de véleményükben jelentős különbség áll fenn a helyi piacok árszínvonalát, a forgalmazott termékek minőségét és választékát, a piacok hangulatát és népszerűségét tekintve. A legélesebb különbség a termékválasztékot illetően van. A választékot, termékmennyiséget, árszínvonalat, közismertséget illetően a budapesti Bosnyák téri Vásárcsarnok válaszadói voltak a legelégedettebbek. A középvárosok, Gyöngyös és Hatvan piaci esetében a vásárlók aránylag elégedettek voltak a piaci jellemzőkkel. A legelégedetlenebbek a kisvárosi piac, Füzesabony esetében voltak, legfőbbképp a termékválasztékot illetően. Objektív szempontok és szubjektív vélemények alapján megállapítható, hogy a városok, nagyvárosok piaci nagyobb forgalommal rendelkeznek, szélesebb termékkörrel, különfélébb, változatosabb árakkal, amit a vásárlók méltányolnak. Az egyes árusítók bevételének, forgalmának különbségére a vizsgált piacokon nehezen lehet következtetni, mert az árusítók szubjektív véleményei között nem volt érzékelhető releváns különbség. A rövid ellátási láncok kialakításánál és a helyi piacok fejlesztésénél fontos perspektíva lehet a vidéki piacok által nyújtott lehetőségek felzárkóztatása a városias területek piacihoz. A vásárlók számának növelésére alternatíva lehet a bevásárlási körülmények javítása, marketingeszközök alkalmazása, a megismertetés. Biopiacok, termelői piacok kialakítása, fejlesztése potenciális lehetőséget nyújt a nem kizárólag kereskedelmi tevékenységek, hozzáadott értékek elterjedésében, bemutatásában.

A piacok preferáltságának vizsgálata alapján kijelenthető, hogy a helyi piaci vásárlás kisebb súllyal, inkább kiegészítő jelleggel jelenik meg a bevásárlóközpontokban történő vásárláshoz képest, mivel a bevásárlóközpontok a legnagyobb arányban részesülnek a gyorsan forgó fogyasztási cikkek kereskedelmében.

Hivatkozott források-

- Agricultural Policy Perspectives Brief (2013): Overview of CAP Reform 2014-2020 (N°5/ December 2013; 3., 9. p.)
- Benedek Zs. – Balázs B. (2014): A rövid ellátási láncok szocioökonómiai hatásai; in *Külgazdaság* 2014. 5. szám. 4.
- Szabó D. – Juhász A. (2012): A piacok szerepe és lehetőségei a hazai élelmiszer-ellátási láncban, in *Gazdálkodás*, 56. évf., 3. szám. 217-229. o.
- Renting, H. – Marsden, T. K. – BANKS, J. [2003]: Understanding Alternative Food Networks: Exploring the Role of Short Food Supply Chains in Rural Development 1.p. in *Environment and Planning A*. Vol. 35. No. 3.
- Massot, A. (2016): A közös agrárpolitika (KAP) és a szerződés; Ismertető az Európai Unióról. (http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.1.html)
- Kis M. Zs. (2015): Vidékfejlesztési Program 2014–2020; Európai Unió Források Felhasználása Magyarországon, p. 15.– Konferencia, Szeged, 2015. március 25 http://www2.u-szeged.hu/irsi/docs/Kis_Miklos.pdf
- Juhász A. (2013): Rövid Ellátási Lánc tematikus alprogram Magyarországon; Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal; konferencia Bakonyalja-Kisalföld Akciócsoport, 2013. december 10–11, 2–3. o. http://www.mnvh.eu/sites/default/files/7._juhasz_aniko_rel.pdf
- Kneafsey M. és szerzőtársai (2013): Short Food Supply Chains and Local Food Systems in the EU. A State of Play of their Socio-Economic Characteristics; JRD Scientific and Policy Reports, European Commission. 76, 86, 98.o.
- Internet 1: Az Agrárgazdasági Szakportál weboldala: Megtekintés: 2016. 02. 02 <http://www.agrotrend.hu/piac/agrarpenezek/kozel-negymilliard-forintrtalsegitik-a-gazdak-piacra-jutasat>

Internet 1: Agrárgazdasági Kutatóintézet hivatalos weboldala; 2012-es nyilvántartás a piacokról fájl: Piacok2012_09_27 letöltve: 2016. 02. 09 [https://www.aki.gov.hu/publikacio/publikacio/a:421/Piacokkal+kapcsolatos+kutatás+\(2011-2012\)](https://www.aki.gov.hu/publikacio/publikacio/a:421/Piacokkal+kapcsolatos+kutatás+(2011-2012))

Internet 3. A Központi Statisztikai Hivatal weboldala. Területi statisztikák, éves idősoros adatok. <https://www.ksh.hu/>. 2016. 03.

Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) weboldala. Idősoros adatok az egy főre jutó nettó belföldi jövedelmekről. <https://www.teir.hu/> letöltve: 2016. 03.

Szerzők

Kiss Konrád

vidékfejlesztési agrármérnök MSc hallgató,
II. évfolyam
Eszterházy Károly Egyetem
E-mail cím: k.konrad91@freemail.hu

Dr. Nagyné dr. Demeter Dóra

egyetemi docens
Eszterházy Károly Egyetem
E-mail cím: demeter.dora@uni-eszterhazy.hu